

Skušnja.

(Slika.)

»S dali ga bomo v mesto, dali«, kimal je ponosno oče Debeljak, »samo, če ga bodo hoteli vzeti. Kaj mislite, boter?«

»I, seveda ga bodo, saj fant ni neumen. E, še veseli ga bodo«, trdil je boter Kolenec.

»Da bi ga le!« vzdihne Debeljak.

»Tetesi, glejte, nazadnje bomo imeli še iz naše rodovine gospoda. E, nismo zadnji, nismo!«

Da, da, tri vasi na okolu so vedeli vsi ljudje, da pojde Debeljakov Andrejček učiti se za »gospoda«. To je bilo govorjenja! Vsak si je prišel ogledat bodočega dijaka in vsak je vedel povedati kak dober svèt ali nauk. Bosopeti tovariši Andrejčkovi so ga zdaj gledali s spoštovanjem in skoro, da ga niso več šteli med se.

Pa res ni bil neumen deček ta Andrejček! Spričevalo je imel najboljše v celi vasi, in gospod župnik ga je imel najrajši. Kajpak bil je nekoliko navihan in lahkomisljen in je napravil včasih kako budalost. No, pa hudoben ni bil Andrejček.

Sicer pa Andrejčku ni bilo nič kaj prijetno zadnje dni pri srcu. Vedel je, da bode moral čez dva meseca zapustiti domačo vas, domače ledine in tovariše in iti med ptuje ljudi — in to mu ni bilo prav nič všeč. E, ljubo doma, kdor ga ima!

A še bolj kakor to ga je skrbela vsprejemna skušnja. Vedel je, da, če propade, se mu bo godilo kakor Balantovemu Jožku, — smejali se mu bodo, norčevali se iz njega in stariši bodo žalostni. Vrh tega so mu bili neprijetni ljudje, ki so ga hodili gledat kakor medveda.

Prišla je potovka, Kovačeva Mica, k materi v kuhinjo in vskliknila:

»Joj, mati, kadar bo novo mašo pel!« in plosknila je z rokama.

»Kakor Bog hoče«, dejala je Debeljakova mati.

»Takrat me povabite na novo mašo, kaj ne?« prosila je Mica.

»I no, te pa bomo«, rekla je mati počasi. Mica pa je odšla vsa blažena.

Prišel je tudi Jurjev stric, nagajal Andrejčku ter ga vprašal, če jih bode hotel še pogledati, kadar bo črnošolec.

»Kajpak, da bo«, oglasi se Debeljak, »če bo stresal prevzetnost, bo šiba pela!«

»I, saj res«, zavzame se mati, »še takrat ga boš pretepala, misliš, ko bo pred oltarjem. Glej ga no, kaj misli!«

Jurjev stric pa se je smejal in odšel.

In še marsikdo, še marsikdo je prišel. Prišepal je tudi krojač Malek, ki je bil Ribničan, da bi umeril Andrejčku obleko. In sukaje se okrog njega je govoril:

»Veste, ljudje božji, jaz sem bil svoje dni tudi v šoli.«

»Ti si bil v šoli, v mestu?« začudi se Debeljakovka.

»I, jaz, jaz!« postavi se Malek, »kdo pa mislite da sem?«

»I, krojač Malek ste menda«, podraži ga dekla.

»O, da bi se ti jezik obrnil!« zareži Malek nanjo.

»Povejte, povejte!« zaprosi Andrejček.

»Nú, veste: moj oče — Bog jim odpusti grehe — so me nekoč poklicali, vzeli v roke bič in mi rekli: Glej, Janez, jaz te bom dal v mesto študirat. To ti pa povem, če ne boš šel dobro naprej, boš imel pisan hrbet.«

»Kaj pa je bilo potem?«

»Kaj? V šolo sem šel! Pa, glejte spaka! Komaj sem bil jeden teden v mestu, pa se mi je stožilo in kar pobral sem jo domov. Joj, kaj je bilo doma! Veste, ves teden sem potem ležal razbit v senu. Oče so mi pa potem rekli: Veš, Janez, ker nisi hotel biti gospod, boš pa kmet!«

Vse se je smejalo krojaču.

»I, kaj bi se smejali«, zadere se ta, »veste, jaz bi bil lahko jedel piške in pil vino vsak dan, če bi bil hotel!«

Tako in jednako je prešel čas. In približal se je dan, ko je bilo Andrejčku treba iti v mesto delat vsprejemni izpit. Takrat je bilo živahno že na vse zgoraj pri Debeljakovih. Mati je tekala skrbna sem ter tja, oče je imel opraviti z vozom in konjem, Andrejček pa je hodil nekako neukretno okoli matere v svoji novi obleki.

Naposled je bilo opravljeno vse in treba je bilo odriniti.

»Pa pojdimo v božjem imenu«, reče oče Debeljak in zleze v voz.

»Z Bogom, mati«, ogласi se Andrejček in hoče za očetom.

»Počakaj, da te prekrižam z blagoslovljeno vodo«, odgovori mati. »Le glej, da se bo dobro izteklo«, reče nato in ga poljubi. Milo se ji je storilo.

»Z Bogom!« zakriči še jedenkrat Debeljak. »Hi, rjavec!«

Pognal je konja in komaj je še slišal sosedo, ki je kričala: »Bog daj srečo! Bog daj srečo!«

Joj, kako je bilo dolgočasno tisti dan pri Debeljakovih! Mati je molče hodila po hiši, in otroci so se nekako boječe pogovarjali med seboj. Vse je bilo v skrbéh.

In kako nepotrpežljivo so čakali drugi dan vozá! Mati je prišla vsak trenutek gledat na prag, če že gredó, in otroci so tekli pred vas, da bi čim prej ugledali voziček. A ni ga bilo od nikoder.

Šele v mraku pridrvé paglavci k hiši:

»Že gredó, mati, že gredó!«

Počasi se je pripeljal voz na dvorišče. Veličastno je sedel oče Debeljak v njem, obraz mu je žarel od veselja in nos od pijače.

»No, kako je, stari?« hitela je mati.

»Vse dobro, vse, e, naš fant, naš fant! Že dopoldne je vse naredil!« zakliče Debeljak.

»I, saj sem vedela«, zasmee se mati in objame Andrejčka, ki je od veselja komaj vedel, kje da je.

»Ej, oče, pa sta se menda le preveč gostila, da sta tako pozna«, smejala se je zadovoljno mati.

»Boter!« vsklikne Andrejček.

Boter Kolenec je prikoračil na dvorišče, kjer je bilo zbrane pol vasi. Takoj je vedel vse.

»I, recite, kar hočete, jaz sem pa le vedno govoril, da bo dobro naredil!« pobaha se takoj.

»To smo tudi me rekle«, ogласi se Koširjeva Meta.

»I kajpak, saj ste res!« oporeče ji boter Kolenec ter izvleče iz zamazanega mošnjička groš, »na, tu imaš, Andrejček, zato, ker si priden. O, veste ljudje, Andrejček bo še kdaj velik gospod!«

P. D.

